

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/235/2020
Identifikačné číslo spisu:	4113221372
Dátum vydania rozhodnutia:	24.11.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:4113221372.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E. H., 2/ Q. H., 3/ E. H. ml. 4/ N. H. a 5/ G. H., všetkých trvalé bytom v F., R. XX, zastúpených Mgr. Ľudovítom Paulovičom, advokátom v Lučenci, Martina Rázusa 19, proti žalovaným 1/ G. W., trvalé bytom v U., L. XXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou STOKLASA & STOKLASOVÁ, s.r.o., so sídlom v Nitre, Farská 25, IČO: 36 856 282 a 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 212/2013, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 6. novembra 2019 sp. zn. 5Co/209/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa v konaní žalobou podanou 25. júna 2013 v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka domáhali náhrady nemajetkovej ujmy (pre každého z nich vo výške 16.500 €, po pripustení zmeny petitu žaloby vo výške 35.000 € pre žalobcov 1/, 2 a 5/ a vo výške 25.000 € pre žalobcov 3/ a 4/ titulom zásahu do ich osobnostných práv (najmä práva na súkromný a rodinný život) spôsobeného usmrtením ich blízkej osoby (syna a brata) pri dopravnej nehode zavinennej G. W. (žalovanou 1/).

2. Okresný súd Nitra (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 25. apríla 2018 č. k. 12 C 212/2013-316 rozhodol, že I. žalovaná 1/ a žalovaná 2/ sú povinné zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 11.500 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká povinnosť druhej žalovanej v rozsahu jej plnenia; II. žalovaná 1/ a žalovaná 2/ sú povinné zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 16.500 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká povinnosť druhej žalovanej v rozsahu jej plnenia; III. žalovaná 1/ a žalovaná 2/ sú povinné zaplatiť žalobcovi 3/ sumu 12.500 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že

plnením jednej zo žalovaných zaniká povinnosť druhej žalovanej v rozsahu jej plnenia; IV. žalovaná 1/ a žalovaná 2/ sú povinné zaplatiť žalobcovi 4/ sumu 11.500 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká povinnosť druhej žalovanej v rozsahu jej plnenia; V. žalovaná 1/ a žalovaná 2/ sú povinné zaplatiť žalobcovi 5/ sumu 12.500 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká povinnosť druhej žalovanej v rozsahu jej plnenia; VI. vo zvyšnej časti náhrady nemajetkovej ujmy súd žalobu zamietol; VII. žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. Výkonaným dokazovaním mal preukázané, že 17. novembra 2012 došlo zavinením vodičky motorového vozidla (žalovanej 1/) povinne zmluvne poistenej u žalovanej 2/ k dopravnej nehode, pri ktorej utrpel D. H. (syn a brat žalobcov) zranenia, ktorým podľahol. V zmysle právoplatného rozsudku trestného súdu spáchala žalovaná prečin usmrtenia a prečin ublíženia na zdraví a bola odsúdená na nepodmienečný trest odňatia slobody. Súd prvej inštancie mal dokazovaním preukázané, že žalobcovia mali s nebohým D. H. silné sociálne a citové väzby. Konaním žalovanej 1/ došlo k výraznému zásahu do osobnostných práv žalobcov v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „Z o PZP“), § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z., dnes už v znení zákonov č. 87/2017 Z. z., č. 350/2018 Z. z., č. 423/2020 Z. z. a č. 211/2021 Z. z. ďalej len „C. s. p.“).

3. Na odvolanie žalobcov a žalovanej 2/ Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 6. novembra 2019 sp. zn. 5Co/209/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v celom rozsahu a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, preto odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 C. s. p.) v rozsahu priznanej istiny, ako aj v zamietajúcom výroku. Aj podľa názoru odvolacieho súdu došlo v danom prípade zavineným protiprávnym konaním žalovanej 1/ k neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na súkromný a rodinný život. Odvolací súd osobitne poukázal na závery zasadnutia občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) konaného 9. októbra 2018, v zmysle ktorých „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla; v spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Odvolací súd dodal, že rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré vyjadrovalo tento právny názor, bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky ako judikát R 61/2018. Konštatoval, že tým sa v obdobných sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy definitívne vyriešila otázka pasívnej legitimácie poisťovní. V danom spore bola - aj podľa názoru odvolacieho súdu - nepochybne preukázaná zodpovednosť žalovanej 1/ (poistenej u žalovanej 2/) za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov. Súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Závažnosť vzniknutej ujmy žalobcov a jej dôsledky mal riadne preukázané výsledkami vykonaného dokazovania. Smrťou ich blízkeho príbuzného došlo k nenávratnej deštrukcii dovtedajších osobných a rodinných vzťahov. Vzhľadom na intenzitu tohto zásahu a jeho nenapraviteľné následky je morálne zadosťučinenie nepostačujúce, v dôsledku čoho žalobcom patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Podľa odvolacieho súdu je výška tejto náhrady, ktorú žalobcom priznal súd prvej inštancie, primeraná všetkým relevantným okolnostiam, preto považoval rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom a tiež vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá za vecne správny. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 396 ods. 1 C. s. p.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Podľa jej názoru je rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozdielna čo do riešenia otázky pasívnej vecnej legitimácie poisťovne v obdobných sporoch, ako aj

otázky, či pojem škoda podľa zákona č. 381/2001 Z. z. zahŕňa aj nemajetkovú ujmu pozostalých po obeti dopravnej nehody. Podľa názoru dovolateľky napadnutý rozsudok tieto otázky rieši nesprávne (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Súdny vyvodili jej pasívnu vecnú legitímáciu z neprípustného rozširujúceho výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z., pre ktorý nedáva rozsudok Súdneho dvora vo veci Haasová (ďalej len „Rozsudok“) žiadne opodstatnenie. Z hľadiska právneho posúdenia veci mala byť rozhodujúca vnútroštátna úprava zodpovednosti v zmysle uvedeného zákona, z ktorého vyplýva (iba) to, že poisťovňa je povinná nahradiť poškodenému materiálnu škodu (nie aj nemajetkovú ujmu). Rozdielnu rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nachádzala v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011, 3 Cdo 176/2012, 3 Cdo 301/2012 a 8 Cdo 219/2016 vs. rozhodnutia sp. zn. 6 MCdo 1/2016, 8 Cdo 1361/2015. Z uvedeného dôvodu žalovaná 2/ navrhla, aby najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu voči žalovanej 2/ zamietne.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie zamietnuť (ako nedôvodné).

6. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie považuje za neprípustné, a preto navrhuje, aby ho dovolací súd odmietol.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

9. Žalovaná 2/ v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá „je“ dovolacím súdom riešená rozdielne.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. je relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe do volacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty naďalej zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich pretrvávajúcom rozdielnom rozhodovaní.

11. V danom prípade žalovaná 2/ v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku a/ či je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná v sporoch o náhradu nemajetkovej ujme spôsobenej pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom, b/ či v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody. Vzhľadom na to, že právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku, bolo potrebné prípustnosť jej dovolania posudzovať podľa stavu v čase jeho podania, to znamená k 18. februáru 2020.

12. Je pravdou, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4 Cdo 168/2009 dospel k záveru, že povinnosť

poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Aj rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 301/2012 založil najvyšší súd (o. i.) na závere o nedostatku pasívnej legítimácie poisťovne v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Na totožných záveroch spočívalo tiež jeho rozhodnutie sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorom zotrval na tom, že povinné zmluvné poistenie upravené zákonom č. 381/2001 Z. z. nekryje ujmu spôsobenú zásahom do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody. Na druhej strane je ale tiež pravdou, že najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 MCdo 1/2016 pri riešení predmetných otázok zaujal opačné právne závery. Niet pochyb, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu „bola“ v istom časovom rozmedzí rozdielna. Tento stav už ale nepretrvával v čase, v ktorom žalovaná 2/ podala dovolania.

13. Už na základe dovolaní napadnutého rozsudku musela mať žalovaná 2/ vedomosť o záveroch rokovania občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu konaného 9. októbra 2018, ktoré vyústilo do prijatia judikátu R 61/2018, v zmysle ktorého „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legítimovaná“. Závermi tohto rokovania občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo dosiahnuté názorové zjednotenie dovolacích senátov v predmetnej problematike, čím zároveň došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Možno preto uzavrieť, že o žalovanou nastolených dovolacích otázkach „bolo“ síce senátmi dovolacieho súdu pôvodne rozhodované rozdielne, avšak v čase podania jej dovolania už neplatilo, že tieto otázky „sú“ riešené rozdielne. Prípustnosť jej dovolania preto z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. nemožno vyvodieť.

14. Dovolací súd v súvislosti s vyššie uvedeným poukazuje na to, že žalovaná 2/ už podala dovolania vo viacerých skutkovo a právne obdobných sporoch. Z obsahu skorších rozhodnutí najvyššieho súdu (2 Cdo 41/2018, 2 Cdo 52/2018, 2 Cdo 131/2018, 3 Cdo 24/2018, 4 Cdo 91/2018, 6 Cdo 207/2017, 6 Cdo 226/2017) mala možnosť oboznámiť sa s tým, že dovolací súd právne otázky (týkajúce sa všetkých ňou uvedených okruhov), ktoré nastolila aj v tomto prípade, posudzuje už jednotne, v súlade s právnymi závermi, na ktorých spočíva judikát R 61/2018.

15. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalovanej 2/ odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.